

Høringsnotat

Innvandringsavdelingen

Dato: 29.08.2019

Saksnr. 19/3367

Høringsfrist: 25.10.2019

Høringsnotat med forslag til ny forskrift om tilskudd til assistert retur og tvangsretur

1. INNLEDNING

Justis- og beredskapsdepartementet sender med dette på høring et forslag om at gjeldende tilskuddsordning til assistert retur fastsettes som forskrift. Forskriftsfesting av tilskuddsordningen har bakgrunn i en generell gjennomgang av statlige tilskuddsordninger for å sikre at disse er i samsvar med kravene forvaltningsloven og økonomiregelverket stiller til utformingen og forvaltningen av tilskudd. Det har i tillegg vært behov for en generell gjennomgang av dagens retningslinjer, blant annet med bakgrunn i de endringene som ble gjort høsten 2017, ved at søknad om assistert retur skal behandles som et enkeltvedtak i henhold til forvaltningslovens regler. Når det gjelder tilskudd til tvangsretur er dette en begrenset ordning som i dag bare gjelder for returnere til Afghanistan og Marokko. Både høringsnotatet og forskriften omhandler derfor i all hovedsak tilskudd til assistert retur.

Forskriften skal erstatte dagens retningslinjer gitt i G-02/2016 *Retningslinjer for arbeidet med assistert retur* med vedlegg.

2. BAKGRUNN

Norske myndigheter ønsker å legge til rette for at flest mulig utenlandske borgere som har plikt til å forlate Norge, returnerer til hjemlandet så raskt og effektivt som mulig. Det er derfor et mål at så mange som mulig velger ordinær eller assistert retur. Der tvangsretur er umulig eller vanskelig er assistert retur også det eneste virkemiddelet som er tilgjengelig for å få utenlandske borgere uten lovlig opphold, til å returnere til hjemlandet.

Retur kan foregå i tre ulike spor:

- Ordinær retur (selvorganisert retur): Utlendinger returnerer på egen hånd, uten bistand fra norske myndigheter
- Assistert retur: Retur med økonomisk og praktisk bistand fra norske myndigheter
- Tvangsretur: Uttransport av norsk politi

I Norge har det over lengre tid vært gjort en betydelig innsats for å motivere personer uten lovlig opphold til å velge assistert retur. Tidlig på 1990-tallet kom tilbakevending og retur på dagsorden i den norske asyldebatten. I tillegg til støtte til «frivillig tilbakevending» begynte norske myndigheter også å arbeide med retur. Inspirert av andre europeiske land, ble det i 2002 åpnet for alternativ til tvangsretur, med etableringen av generelle stønadsordninger og landspesifikke returprogram, med sikte på å motivere utreisepliktige til å returnere til hjemlandet. På oppdrag fra norske myndigheter har Den internasjonale migrasjonsorganisasjonen, IOM, siden da drevet et generelt returprogram med praktisk og økonomisk støtte til retur, informasjon og veiledning, samt oppfølging i hjemlandet etter retur. Andre samarbeidspartnere enn IOM har senere blitt involvert i forbindelse med opprettelsen av landspesifikke returprogrammer (Somalia, Afghanistan, Marokko).

EUs returdirektiv, 2008/115/EC, som er en del av Schengen-samarbeidet, ble gjennomført i norsk rett i 2010. Returdirektivet forplikter norske myndigheter til å legge til rette for å motivere til assistert retur slik at asylsøkere og utlendinger uten lovlig opphold i Norge skal kunne velge en organisert, verdig og sikker returmulighet til opprinnelseslandet.

3. DAGENS ORDNING

Assistert retur er i dag regulert i G-02/2016 *Retningslinjer for arbeidet med assistert retur* med tilhørende vedlegg. Regelverket oppdateres ved endringer i statsbudsjettet eller ved endrede beslutninger fra departementet eller UDI.

Assistert retur er retur med praktisk og økonomisk bistand fra norske myndigheter. Dersom man kvalifiserer for assistert retur mottar man det som i dagens regelverk blir kalt returstønad. Beløpet søkeren får utbetalt i stønad baseres på en vurdering som inngår i beslutningen om deltakelse i program for assistert retur. Returstønaden består i henhold til retningslinjene av to komponenter; reisestønad og reintegreringsstønad. Reisestønad er assistanse til planlegging, gjennomføring og dekning av utgifter knyttet til selve reisen. Reintegreringsstønad er 1) bistand til reintegrering etter ankomst til hjemlandet i form av kontantstønad, og/eller 2) tjenester. Kontantstønaden utbetales direkte til søkeren, mens stønaden til tjenester går direkte til dekning av utgifter til næringsetablering, arbeidstrening, skole eller utdanning. Begge former for reintegreringsstønad gis til søkere fra opprinnelsesland der vi har etablert egne returprogram, slik som for eksempel til Somalia, og for øvrig til blant annet sårbare grupper. For alle øvrige land og områder som er omfattet av stønadsordningen gis det reintegreringsstønad kun som kontantstønad, gradert etter søknadstidspunkt (før/etter utreisefrist).

Søknad om assistert retur registreres i UDIs søknadsportal. Søknadene behandles fortløpende, og inntil høsten 2017 i en forenklet saksbehandlingsprosedyre. Det ble imidlertid på bakgrunn av blant annet en uttalelse fra Sivilombudsmannen, gjort en endring i retningslinjene høsten 2017. Søknader om assistert retur har etter dette blitt behandlet

som enkeltvedtak etter forvaltningslovens regler, med Justis- og beredskapsdepartementet som klageinstans. Se mer om denne endringen under punkt 5.

Når det gjelder tilskudd til tvangsretur er dette i dag regulert i interne retningslinjer og gjelder så langt kun for Afghanistan og Marokko. Det kan være aktuelt å få på plass lignende samarbeid med andre relevante opprinnelses- og transittland. Tilskudd til tvangsretur kan legge til rette for aksept av retur eller muliggjøre retur i særskilt vanskelige tilfeller.

Tilskudd til tvangsretur forutsetter ikke en søknad slik som ved tilskudd til assistert retur. Ved tvangsretur til Afghanistan utbetales tilskuddet i dag i kontanter. Departementet mener imidlertid at tilskudd til tvangsretur på sikt bør, så langt det er mulig, gis i form av varer/tjenester etter returen til hjemlandet, slik som det gjøres ved tvangsreturer til Marokko.

4. ORDNINGEN I ANDRE LAND

Retur har i økende grad blitt prioritert internasjonalt, både internt i Europa og i samarbeid med opprinnelses- og transittland. Behovet for en effektiv returpraksis i Europa ble særlig aktuell i etterkant av den store tilstrømmingen av flyktninger og migranter i 2015. I september 2015 utarbeidet EU en handlingsplan for retur som inneholdt punkter for å sikre en mer effektiv gjennomføring av retur i medlemslandene. Handlingsplanen ble revidert i 2017.

EUs returdirektiv 2008/115/EC forplikter myndighetene til å gi en utreisefrist når det gis et avslag/returvedtak, slik at utlendingen kan forberede sin utreise. Direktivet gir ikke en direkte forpliktelse til landene om å tilby økonomisk og praktisk støtte til retur. Likevel forutsetter EU at medlemslandene promoterer assistert retur og at de etablerer retur støtteordninger. Slike ordninger er ment å være til hjelp for den enkelte, men også for å effektivisere og gjennomføre returer.

De fleste europeiske land tilbyr assistert retur og har egne ordninger og systemer for dette. Det er imidlertid store variasjoner mellom landene både i assisterte returprogrammer, støttenivå, portefølje og samarbeidspartnere. Det er imidlertid et ønske fra EU om at medlemsland i større grad harmoniserer støttenivåene for å forhindre sekundær migrasjon internt i Europa.

Når det gjelder økonomiske støtte ved tvangsretur er dette noe en rekke europeiske land har ordninger for, og da særlig støtte i form av varer og tjenester. Slik støtte forutsetter imidlertid et reintegreringsprogram og en partner i det aktuelle opprinnelseslandet. Norge ved UDI er medlem i ERRIN (European Return and Reintegration Network) som er et europeisk nettverk for retur og reintegrering. ERRIN tilbyr blant annet reintegreringstjenester til tvangsreturnerte og kan derfor være en aktuell aktør for Norge.

5. DEPARTEMENTETS FORSLAG

Tilskudd til assistert retur og tvangsretur er en tilskuddsordning der midlene disponeres ut fra Stortingets budsjettvedtak og forutsetningene for dette. Stortingets budsjettvedtak vil som oftest måtte operasjonaliseres gjennom at departementet utformer tilskuddsordningen for å ivareta både hensynet til søkerens rettsikkerhet og for å sikre at statens midler blir brukt etter intensjonen. Forskriftsfestingen innebærer derfor en forenkling av regelverket slik at det blir enklere å få oversikt over målgruppen, vilkårene og beregningen av tilskuddet i returordningene.

5.1 En forenkling av regelverket

Til dagens retningslinjer G-02/2016 *Retningslinjer for arbeidet med assistert retur* er det flere vedlegg hvor ordningen reguleres nærmere, blant annet hva gjelder den praktiske gjennomføringen og oversikt over land det ikke gis tilskudd til assistert retur til. Både rundskrivet og vedleggene har med dagens regelverk kunnet endres fortløpende, noe utlendingsforvaltningen har gitt uttrykk for at det har behov for i arbeidet med assistert retur.

Departementet mener tilskuddsforskriften bør utarbeides etter samme systematikk som andre tilskuddsforskrifter. I henhold til forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav c, jf. bokstav a, skal ordninger som er bestemmende for privates rettigheter og plikter ha forskrifts innhold. Forskrift om tilskudd til assistert retur oppstiller kriteriene for hvem som kan motta støtte gjennom ordningen. Det er viktig at kriteriene som ligger til grunn for vedtaket kommer klart frem i regelverket, noe som ivaretar forutberegneligheten for den som søker, samtidig som vedtaket skal basere seg på de kriteriene som oppstilles i regelverket. Når departementet nå forskriftsfester tilskuddsregelverket vil dette innebære at det som hovedregel ikke vil være adgang til å gjøre endringer i forskriften uten at de formelle kravene for slike endringer følges.

Noe av den informasjonen som i dag ligger i rundskrivet er ikke relevant for den som søker, men først og fremst til bruk ved sakshåndteringen og for samarbeidet mellom etatene i utlendingsforvaltningen ved behandlingen av disse sakene. Departementet har derfor valgt å ikke ta denne informasjonen inn i forskriften, men heller overlate til etatene selv å lage retningslinjer/rutiner som gir nærmere føringer for arbeidet med assisterte retur dersom det er behov for det. Når det gjelder fastsetting av kriterier for måloppnåelse og kontroll knyttet til tilskuddsordningen, jf. reglementet for økonomistyring i staten, vil dette fastsettes av departementet i et eget rundskriv.

5.2 Hvem kan få tilskudd?

Det er ingen endring i reglene for hvem som kan få tilskudd til assistert retur i forslaget til forskrift i forhold til de tidligere retningslinjene. Som hovedregel kan de som har en plikt til å reise ut av Norge, har kjent oppholdssted og kan fly uten å utgjøre en fare for seg selv, medpassasjerer eller sikkerheten i flyet, få tilskudd til assistert retur, jf. forskriftens § 2. Det oppstilles noen ekstra krav der barn er søker eller hvor søker har barn i Norge. Forskriften åpner også opp for å gi assistert retur der søker trenger en ledsager fra Politiets utlendingsenhet på returen.

Vilkåret om kjent oppholdssted eller kontaktinformasjon i forslaget § 2 første ledd bokstav b, er utvidet noe sammenlignet med dagens retningslinjer og inkluderer også kontaktinformasjon. Formålet med vilkåret er at vedtaket skal kunne formidles til søker så raskt som mulig slik at returen kan gjennomføres innen de tre månedene etter vedtakstidspunktet som er en forutsetning for utbetalingen, jf. forskriftens § 12 første ledd. Det vil antakelig være søkere som ikke kan oppgi en bostedsadresse, men hvor andre kontaktdetaljer likevel vil være tilstrekkelig for å kunne si at vilkåret i § 2 første ledd bokstav b er oppfylt.

Tilskuddsforskriften oppstiller i § 3 flere unntak fra hovedregelen i forskriftens § 2. Det gis ikke tilskudd til retur til for eksempel landene som er med i Dublin-samarbeidet, og heller ikke der landet er visumfritt. I § 3 første ledd bokstav a er det listet opp en rekke land det ikke gis tilskudd til retur til. Landene er færre enn de som tidligere var nevnt i vedlegget til retningslinjene og regelverket for assistert retur. Dette er et resultat av at departementet har ryddet i oversikten slik at den nå består av land hvor asylsøknader normalt blir behandlet i henhold til en hurtigprosedyre, såkalt 48-timersprosedyre, i tillegg til at de er visumpliktige. Borgere fra land som blir behandlet i henhold til 48-timersprosedyren oppfylder vanligvis ikke vilkårene for å få beskyttelse etter utlendingslovens § 28 fordi det er lite sannsynlig at de blir forfulgt. Borgere fra de aktuelle landene som likevel kan tenkes å fylle kravene for beskyttelse, tas ut av 48-timersprosedyren og overføres til en annen prosedyre.

For målgruppen som omtales i §§ 10 og 11 gis reintegreringstilskudd uavhengig av om vilkårene i §§ 2 og 3 er oppfylt, se mer om dette under pkt. 5.3.

Tilskudd til tvangsretur til Afghanistan er regulert i forskriftens § 15, og har samme formål som tilskudd til assistert retur. Det foreligger imidlertid ingen søknad i disse sakene, da det er politiet som tar beslutningen om hvorvidt tvangsretur skal gjennomføres. Beslutning om iverksetting regnes heller ikke som et enkeltvedtak, jf. utlendingsloven § 90 syvende ledd, og kan ikke påklages. Forskriftens § 15 andre ledd gir en nærmere henvisning til hvilke bestemmelser som gjelder for utbetaling og tilbakebetaling av tilskudd til tvangsreturer til Afghanistan. Tilsvarende gjelder tilskudd i forbindelse med tvangsreturer til Marokko som er nærmere regulert i forskriftens § 16.

5.3 Begrepene i tilskuddsforskriften

Det er gjort endringer i begrepsbruken i forskriften sammenlignet med dagens retningslinjer ved at *stønad* eller *støtte* er byttet ut med begrepet *tilskudd*. Tilskudd til assistert retur består imidlertid fremdeles av de samme komponentene, men disse har nå fått andre betegnelser; reisetilskudd, reintegreringstilskudd, og eventuelt et supplerende reintegreringstilskudd for enkelte grupper. Departementet har i forbindelse med gjennomgangen funnet det mest hensiktsmessig å bruke begrepet tilskudd i forskriften for å synliggjøre at det er en tilskuddsordning. Begrep som *stønad* og *støtte* blir dessuten i mange sammenhenger brukt om ordninger som har et ganske annet innhold enn ordningen for assistert retur.

Når det gjelder tilskuddssatsene er flere av disse enda ikke fastsatt. Disse fastsettes av departementet i forbindelse med relevante budsjettprosesser.

Reisetilskudd

Reisetilskudd er regulert i den foreslåtte forskriften § 4. Dette er tilskudd til kjøp av flybilletter, men også praktisk bistand til å skaffe til veie reisedokumenter, transittvisum og liknende. Alle som får innvilget søknad om assistert retur får dette tilskuddet.

Reintegreringstilskudd

Reintegreringstilskudd er regulert i forskriften § 5. Størrelsen på reintegreringstilskuddet avhenger av om det søkes før eller etter utreisefristen. Bestemmelsen slik den nå lyder skal gjøre det enklere å forutsi hvilket beløp søker kan få, samtidig som departementet ønsker å motivere til at det søkes om assistert retur så tidlig som mulig, og da helst før utreisefristen.

Øvrige reintegreringstilskudd

De øvrige reintegreringstilskuddene i forskriftens §§ 6 til 11 oppstiller supplerende tilskudd som bare gis til dem som er i en konkret målgruppe. Dette er tilskudd som kommer i tillegg til reisetilskuddet og det ordinære reintegreringstilskuddet. Reintegreringstilskuddene i §§ 6 til 8 er knyttet til nasjonalitet/program som har blitt utarbeidet i samarbeid med mottakerlandene. Slike program vil kunne endre seg, og norske myndigheter har til ulike tidspunkt hatt ulike program og samarbeid om slike ordninger. I forskriften er de fleste beløpene angitt i norske kroner, men fordi §§ 6 til 8 og §§ 15 og 16 er knyttet til særskilte avtaler med mottakerland og aktører er enkelte beløp i forskriften angitt i annen valuta.

Tilskudd etter § 9 gjelder enslige mindreårige uten beskyttelsesbehov og hvor retur er mulig fordi et familiemedlem, oppnevnt verge eller annet forsvarlig omsorgstilbud er lokalisert i hjemlandet. Også omsorgspersonen i hjemlandet vil få tilskudd i disse tilfellene.

I henhold til forskriftens § 10 kan særlige sårbare grupper også få et reintegreringstilskudd utover det ordinære tilskuddet. Dette tilskuddet er i likhet med de øvrige tilskuddene etter §§ 6 til 8 allerede etablerte ordninger etter dagens retningslinjer for assistert retur. Dersom søker er i personkretsen i henhold til § 10, kan tilskudd gis selv om vilkårene for øvrig i §§ 2 og 3 ikke er oppfylt.

Etter § 11 åpnes det for å gi reintegreringstilskudd til søkere som er særlig kostnads-krevende for samfunnet. Med særlig kostnads-krevende forstås her søkere som for eksempel bor i tilrettelagte avdelinger i mottak, fengsler eller andre institusjoner. Heller ikke her er det nødvendig at vilkårene i §§ 2 og 3 er oppfylt for at reintegreringstilskudd innvilges. Utlendingsforvaltningen legger her til grunn at økonomisk bistand vil kunne øke motivasjonen til retur, og det vil være en minimal kostnad å gi et slikt tilskudd sammenlignet med kostnadene ved å ha beboerne på særskilt bo- og omsorgsløsning i Norge. Dette er også en gruppe tilskuddsmottakere som ofte vil ha større utgifter etter

returen til hjemlandet til blant annet medisiner og annen tilrettelegging, og et større tilskudd er derfor avgjørende for at disse har mulighet til å reintegreres på lik linje med andre som søker om tilskudd.

5.4 Enkeltvedtak etter forvaltningsloven

31. august 2017 ga Justis- og beredskapsdepartementet en instruks til UDI om at søknader om assistert retur med returstønad skal behandles etter forvaltningslovens regler om enkeltvedtak. Før dette ble vedtak om assistert retur ansett å være en beslutning, noe som innebar at det ikke nødvendigvis var noen nærmere begrunnelse for beslutningen og heller ikke noen klageadgang. Denne praksisen var forankret i utlendingsloven § 90 syvende ledd som fastsetter at beslutninger som gjelder iverksetting av vedtak ikke regnes som enkeltvedtak etter forvaltningsloven. Departementet anså søknader om assistert retur og returstønad for å være en del av iverksettingen av et endelige avslagsvedtak, og at disse dermed var omfattet av § 90 syvende ledd.

I en uttalelse av 30. september 2015 tok imidlertid Sivilombudsmannen til orde for en annen lovforståelse av utlendingslovens § 90 syvende ledd. Sivilombudsmannen la til grunn at avgjørelse om tilskudd til assistert retur må anses som et enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b, jf. bokstav a, og at UDI må ivareta kravene i forvaltningsloven kap. IV-VI i behandlingen av disse sakene. Dette innebærer blant annet krav til opplysning av saken, skriftlighet, begrunnelse for vedtaket og adgang til å klage. Etter en grundig prosess valgte departementet å gi en instruks til UDI i samsvar med Sivilombudsmannens uttalelse. UDI har endret saksbehandlingsrutinene i medhold av instruksene, og disse er nå i samsvar med forvaltningslovens regler om behandling av enkeltvedtak.

5.5 Kontrolltiltak

Det er viktig at tilskuddsmidlene brukes i henhold til formålet med tilskuddsordningen, det vil si at tilskuddsmottakeren faktisk returnerer raskt og effektivt til hjemlandet. Forskriften angir i de enkelte bestemmelsene hvor og når midlene skal utbetales. Utbetalingen skjer enten i forbindelse med selve utreisen, det vil si på flyplassen i Norge, på flyet eller umiddelbart etter at tilskuddsmottakeren ankommer hjemlandet. Reisetilskuddet gis i forkant av returen, men dette er tilskudd i form av for eksempel kjøp av billetter og praktisk assistanse til organisering og gjennomføring av reisen, jf. § 4. Reintegringstilskuddet vil i de fleste tilfeller forutsette at mottakeren selv tar kontakt med leverandøren av disse tjenestene etter returen til hjemlandet. At tilskuddsmidlene ikke brukes i henhold til formålet vil derfor sjeldent forekomme.

For å sikre en rask og effektiv retur oppstiller § 12 enkelte vilkår for når tilskuddet til assistert retur utbetales. Tilskuddsmottakeren må som hovedregel reise fra Norge innen tre måneder fra vedtakstidspunktet. Dersom mottakeren ikke kan nås eller ikke tar kontakt med utlendingsmyndighetene/IOM innen denne fristen vil tilskuddsmidlene bortfalle. Reintegringstilskuddet som gis etter hjemkomsten forutsetter at mottakeren tar kontakt med leverandøren av tjenesten innen ett år etter avreisen fra Norge.

Tidsbegrensningene sikrer at returen skjer slik som forutsatt i vedtaket, men gir også tilskuddsutbetalinger og tjenesteleverandører mer forutsigbarhet.

Dersom det viser seg at tilskudd til assistert retur er gitt på grunnlag av ufullstendige eller uriktige opplysninger kan mottakeren måtte betale tilbake hele eller deler av beløpet, jf. forskriftens § 14. Tilsvarende plikt til å tilbakebetale midlene har som hovedregel også tilskuddsmottakere som gjeninnvandrer til Norge innen to år etter utreisen. Disse vilkårene skal forhindre misbruk av tilskuddsordningen.

5.6 Tvangsretur

Som nevnt ovenfor gis det i §§ 15 og 16 tilskudd ved tvangsreturer til Afghanistan og Marokko. Dette er ordninger som har utgangspunkt i avtaler inngått med det enkelte land. Reintegreringsstøtte ved tvangsretur er en økende tendens internasjonalt, fordi behovene er de samme for både de som returnerer assistert og ved tvang når de ankommer hjemlandet. Økonomisk støtte i forbindelse med tvangsreturer bør ideelt sett gis i form av varer og tjenester, men både størrelsen på tilskuddet og måten tilskuddet gis på avhenger av den konkrete avtalen med det enkelte landet og/eller aktøren. Tidsrommet som avtalen gjelder for varierer. Det vurderes fortløpende hvorvidt avtaler og ordninger skal videreføres, og om det er behov for tilsvarende ordninger med flere land.

6. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Søknader om assistert retur har blitt behandlet som enkeltvedtak i henhold til forvaltningsloven siden høsten 2017. Departementets forslag innebærer derfor ingen endringer i dagens ordning, og vil derfor heller ikke medføre noen ytterligere økonomiske eller administrative konsekvenser.

Det kan til tider være behov for raskt å gjøre endringer i tilskuddsordningene som resultat av blant annet dialog med land om returavtaler og retursamarbeid eller ved misbruk av ordningen. Forskriftsfesting vil imidlertid innebære at det som hovedregel ikke vil være adgang til å gjøre endringer i forskriften uten at de formelle kravene følges. For Justis- og beredskapsdepartementet vil dette medføre administrativt merarbeid, og være mer tidkrevende sammenlignet med dagens ordning hvor endringer i regelverket gjøres uten høring. Merarbeid i utlendingsforvaltningen som en konsekvens av forskriftsfesting vil dekkes innenfor Justis- og beredskapsdepartementets gjeldende budsjetttrammer.

FORSLAG TIL FORSKRIFT [DATO] OM TILSKUDD TIL ASSISTERT RETUR OG TVANGSRETUR

Fastsatt av Justis- og beredskapsdepartementet xx. xx 2019 nr. xx til oppfølging av Stortingets budsjettvedtak.

§ 1 Formål

Formålet med tilskudd til assistert retur og tvangsretur er at flest mulig utlendinger som har plikt til å forlate Norge returnerer til hjemlandet så raskt og effektivt som mulig.

§ 2 Hvem som kan få tilskudd

Tilskudd til assistert retur gis etter søknad til utlendinger som

- a) har plikt til å forlate Norge eller har en søknad om beskyttelse til behandling
- b) har kjent oppholdssted eller kontakinformasjon
- c) kan fly alene uten å utgjøre en fare for seg selv, medpassasjerer eller sikkerheten i flyet.

Det gis tilskudd til en søker som skal returnere til et annet land enn hjemlandet, når søkeren har en gyldig og fornybar oppholdstillatelse i det aktuelle landet.

Har en søker alene foreldreansvaret for et barn under 18 år som har opphold i Norge, gis det bare tilskudd til assistert retur dersom søknaden også omfatter barnet. Barn under 18 år får bare tilskudd til assistert retur dersom søknaden også inkluderer de som har foreldreansvaret i Norge.

Det kan likevel gis tilskudd til søkere som ikke kan returnere alene, men må ledsages av politiet, av hensyn til flysikkerheten, av mangel på reisedokumenter eller fordi leverandørene av retur- og reintegreringstjenester ikke kan tilby retur til enkelte land.

Tilskudd til tvangsretur til Afghanistan og Marokko reguleres i §§ 15 og 16.

§ 3 Søkere som likevel ikke kan få tilskudd

Med mindre UDI har grunn til å tro at tilskudd vil bidra til en retur, gis det ikke tilskudd til assistert retur til den som

- a) er statsborger i Albania, Armenia, Bangladesh, Bosnia-Hercegovina, Botswana, Georgia, Ghana, Hviterussland, India, Israel, Kosovo, Kroatia, Makedonia, Montenegro, Mongolia, Namibia, Romania, Serbia, Sør-Afrika, Tanzania eller Ukraina
- b) er statsborgere i et visumfritt land
- c) har kommet til Norge kun med det formål å søke om tilskudd til assistert retur
- d) tidligere har mottatt tilskudd til assistert retur, tilbakevending eller i forbindelse med tvangsretur
- e) ønsker å returnere til et av landene i Dublinsamarbeidet
- f) på et annet grunnlag enn beskyttelse har hatt en oppholdstillatelse som har utløpt, ikke blitt fornyet eller er tilbakekalt
- g) har fått avslag på en søknad om opphold i Norge fordi søkeren har oppholdstillatelse eller visum i et annet EU- eller EØS-land.

Tilskudd til assistert retur kan ikke gis til en utlending som er etterlyst, mistenkt, siktet eller tiltalt for et straffbart forhold, eller til den som er innkalt som vitne, og det ikke er ønskelig at utlendingen forlater landet. Ansvarlig påtalemyndighet avgjør om en straffesak er til hinder for assistert retur.

Det gis ikke tilskudd til assistert retur dersom politiet har kommet så langt i gjennomføringen av en tvangsretur etter utlendingsloven § 90 syvende ledd, at det ikke er hensiktsmessig å avbryte tvangsreturen. Det gis heller ikke tilskudd dersom det er holdepunkter for at formålet med søknaden er å utsette en tvangsretur.

§ 4 Reisetilskudd

Utgifter til reisen, til å kjøpe flybilletter og å skaffe reisedokumenter dekkes av utlendingsmyndighetene. Reisetilskuddet inkluderer praktisk assistanse til organisering og gjennomføring av reisen, assistanse i transitt og ved ankomst til hjemlandet, og gis til alle som får tilskudd til assistert retur etter forskriften her.

§ 5 Reintegreringstilskudd

I tillegg til reisetilskudd etter § 4, kan det uansett alder også gis tilskudd til reintegrering etter ankomsten til hjemlandet. Tilskudd til reintegrering gis med inntil

- a) kr 20 000 til den som søker om assistert retur før utreisefristen i vedtaket
- b) kr 7 000 til den som søker om assistert retur etter utreisefristen i vedtaket.

Enslige mindreårige gis uansett kr 20 000 i reintegreringstilskudd.

I tillegg til beløpet i første ledd bokstav a gis det til familier kr 10 000 for hvert barn under 18 år som det søkes om assistert retur for, før utreisefristen i vedtakene.

§ 6 Reintegreringstilskudd ved retur til Afghanistan

I tillegg til tilskudd etter § 5 kan søkere som skal returnere til Afghanistan, uansett alder gis 200 USD ved avreisen fra Norge. De kan også gis et beløp i USD tilsvarende inntil kr 10 000 ved ankomsten til Kabul og inntil kr 10 000 etter minst tre måneders opphold i Afghanistan.

§ 7 Reintegreringstilskudd ved retur til Somalia

I tillegg til tilskudd etter § 5 kan søkere som returnerer til Somalia, og som har tilknytning til et område som er definert som trygt i Sør- og Sentral-Somalia, eller som har tilknytning til Somaliland eller Puntland, uansett alder gis inntil kr 5 000 i tilskudd ved ankomsten til Mogadishu og inntil kr 5 000 i minst én eller flere senere utbetalinger.

Søkere som etter hjemkomsten har utarbeidet en reintegreringsplan i samråd med Dansk Flyktningshjelp, kan i tillegg gis inntil kr 30 000. Dette kan gis i form av tjenester som næringsetablering, skole, arbeidstrening eller liknende.

§ 8 Reintegreringstilskudd ved retur til Marokko

I tillegg til tilskudd etter § 5 kan søkere som returnerer til Marokko, uansett alder gis inntil 2 000 EUR i form av tjenester som næringsetablering, skole, arbeidstrening eller liknende etter ankomsten til Marokko.

§ 9 Reintegreringstilskudd til enslige mindreårige

I tillegg til tilskudd etter § 5 kan enslige mindreårige som det blir søkt for før de fyller 18 år, og som kan returneres til et familiemedlem, en oppnevnt verge eller et annet forsvarlig omsorgstilbud, og som har en søknad om beskyttelse til behandling, eller har fått avslag på en søknad om beskyttelse, eller som har en tidsbegrenset tillatelse med varighet til fylte 18 år, få inntil kr 22 000. Tilskuddet kan gis i form av tjenester som næringsetablering, utdanning, arbeidstrening eller liknende.

Det gis også kr 10 000 i tilskudd til familiemedlem eller oppnevnt verge i hjemlandet som bistår med returen. Tilskuddet utbetales direkte til dem.

Utlendingsdirektoratet skal før en enslig mindreårig returneres, utarbeide en plan for bruken av reintegreringstilskuddet og oppfølgingen av den enslige mindreårige etter returen til hjemlandet. Den mindreårige skal følges opp med reintegreringstjenester fra seks til tolv måneder etter ankomsten.

§ 10 Reintegreringstilskudd til særlige sårbare grupper

I tillegg til tilskudd etter § 5 kan det gis tilskudd med inntil kr 22 000 etter ankomst til hjemlandet. Tilskuddet kan gis i form av tjenester som næringsetablering, skole, arbeidstrening eller liknende, og gis til

- a) søkere mellom 18 og 23 år som kom til Norge som enslige mindreårige asylsøkere
- b) enslige eldre over 60 år
- c) ofre for menneskehandel, vold, tvang eller utnyttning
- d) søkere med særlige medisinske behov.

Reintegreringstilskuddet kan gis uavhengig av om vilkårene i §§ 2 og 3 er oppfylt.

§ 11 Reintegreringstilskudd til søkere som er særlig kostnadskrevende for samfunnet

I tillegg til tilskudd etter § 5 kan det gis tilskudd med inntil kr 200 000 før, under og etter returen til hjemlandet til søkere med behov som medfører betydelig større utgifter for samfunnet enn normalt, knyttet til for eksempel særlige botilbud i mottak eller andre institusjoner. Tilskuddet kan dekke helserelaterte utgifter, eller gis i form av tjenester som næringsetablering, skole, arbeidstrening eller liknende.

Reintegreringstilskuddet kan gis uavhengig av om vilkårene i §§ 2 og 3 er oppfylt.

§ 12 Vilkår for å få utbetalt tilskuddet

Tilskuddet utbetales bare dersom mottakeren reiser innen tre måneder etter vedtakstidspunktet for søknad om assistert retur. Brytes fristen, bortfaller innvilgede tilskudd.

Utlendingsdirektoratet kan likevel opprettholde et vedtak om tilskudd til assistert retur dersom det er forhold utenfor søkers kontroll som hindrer utreise innen tre måneder.

Tilskudd som gis etter hjemkomsten enten kontant eller i form av tjenester utbetales bare dersom tilskuddsmottakeren kontakter leverandøren av retur- og reintegreringstjenester innen ett år etter avreisen fra Norge.

§ 13 *Krav til søknaden og hvem som er klageinstans*

En søknad om tilskudd til assistert retur skal leveres på fastsatt skjema til Utlendingsdirektoratet som behandler søknadene.

Utlendingsdirektoratets vedtak kan påklages til Justis- og beredskapsdepartementet.

§ 14 *Tilbakebetalingsplikt*

Gir en søker ufullstendige eller uriktige opplysninger, og dette medfører at det uberettiget utbetales tilskudd eller utbetales tilskudd med et for stort beløp, kan Utlendingsdirektoratet kreve at det uberettigede beløpet blir tilbakebetalt.

Tilskudd som blir brukt i strid med kravene i forskriften eller i vedtaket, kan kreves helt eller delvis tilbakebetalt av Utlendingsdirektoratet.

Dersom den som har mottatt tilskudd, gjeninnvandrer til Norge innen to år etter utreisen, kan Utlendingsdirektoratet kreve at hele eller deler av tilskuddet tilbakebetales. Dette gjelder likevel ikke dersom tilskuddsmottakeren etter retur til Norge og ny søknad gis beskyttelse.

§ 15 *Reintegreringstilskudd ved tvangsretur til Afghanistan*

En utlending som tvangsreturneres av norsk politi til Afghanistan, gis tilskudd i USD tilsvarende kr 3 000 i kontanter på flyet til Kabul og tilsvarende kr 10 000 i kontanter etter ankomsten til Kabul.

§ 12 tredje ledd og § 14 tredje ledd gjelder for tvangsreturene.

§ 16 *Reintegreringstilskudd ved tvangsretur til Marokko*

En utlending som tvangsreturneres av norsk politi til Marokko, kan gis tilskudd i EUR tilsvarende kr 3 000 i kontanter etter ankomst. Det gis i tillegg inntil 1 000 EUR i form av tjenester som næringsetablering, skole, arbeidstrening eller liknende etter ankomsten til Marokko.

Utlendinger som tvangsreturneres og som er særlig sårbare slik som nevnt i § 10 andre ledd, kan gis et beløp i EUR tilsvarende inntil kr 3 000 i kontanter etter ankomst. Det gis i tillegg inntil 3 000 EUR i form av tjenester som næringsetablering, skole, arbeidstrening eller liknende etter ankomsten til Marokko. Utlendingen skal følges opp med reintegreringstjenester i tolv måneder etter ankomsten.

§ 12 tredje ledd og § 14 tredje ledd gjelder for tvangsreturene.

§ 17 *Ikrafttredelse*

Forskriften trer i kraft 1.[.....]20xx.